

Slovenski dom

Stev. 245

V Ljubljani, petek 25. oktobra 1940

Leto V

Sestanek Hitlerja z maršalom Petainom

Ugibanja o vsebini posvetov med državlima poglavarjema Nemčije in Francije: pridobiti Francijo za vojno zaveznitvo ali za mirno posredovanje

Nekje v Franciji, 24. oktobra DNB: Izdano je bilo naslednje nemško uradno poročilo: Vodja je sprejel danes poglavarja francoske države in predsednika francoskega ministrskega sveta maršala Petaina. Pri razgovorih sta bila navzoča nemški zunanji minister v Ribbentrop in podpredsednik francoske vlade Pierre Laval.

Voditelj Hitler in poglavar francoske države, maršal Petain, sta se sešla včeraj popoldne v posebnem Hitlerjevem vlaknu na majhni postaji v zasebnem delu Francije. Maršal Petain se je tja prišel z avtomobilom v spremstvu podpredsednika vlade Pierra Laval. Bataljon vojaštva je francoskega maršala izkazal vojaške časti. Sprejeli so ga nemški zunanji minister Ribbentrop, maršal Keitel in šef protokola v Dornberg, in ga spremili do posebnega vlaka Hitlerja, ki jih je čakal v svojem vagonu. Razgovori so se takoj začeli v Hitlerjevem jedilnem vozu.

Po končanih razgovorih je voditelj Nemčije spremljal poglavarja francoske države do njegovega avtomobila. Pri odhodu so maršalu Petainu spet izkazali vojaške časti.

Basel, 25. oktobra m. Zaradi pomanjkanja stvarnih obvestil o vsebini pariških pogajanj, navajajo švicarski listi samo svoja mnenja in ugibanja. »Basler Nationalzeitung« opozarja na molčeč-

nost v nemških pristojnih krogih in pravi, da je zato težko vedeti vnaprej kaj določenega. Zanesljivo je samo to, piše omenjeni list, da je v prihodnjih dneh treba pričakovati velikih, presenetljivih dogodkov. List tudi poudarja, da se je politična ozenziva držav osi že začela in da se bo zdaj nadaljevala tako, da bodo do predsedniških volitev v Združenih državah 5. novembra nastopili dogodki, ki bodo popolnoma onemogočili, da bi šle Združene ameriške države v vojno. Politična ozenziva Italije in Nemčije se je začela z razgovori v Parizu.

Newyork, 25. oktobra m. Associated Press: Poročajo iz Berna, da so v tamkajšnjih diplomatskih krogih slišali govorice, da bo maršal Petain privolil, da Nemčiji in Italiji izroči letalska in pomorska oporišča v Franciji, Siriji in ostalih francoskih kolonijah.

Newyork, 25. okt. o. International News Service poroča iz Vichyja, da se tam širijo vesti, po katerih naj bi posveti kancerja Hitlerja s francoskim državnim poglavarjem in podpredsednikom francoske vlade imeli namen pridobiti maršala Petaina, da bi po sklenitvi končnega miru med Nemčijo in Francijo sodeloval kot posredovalec pri novih mirovnih poskusih, s katerimi nameravata začeti Nemčija in Italija. Maršal Pe-

tain naj bi po teh vestih posredoval pri Angliji za mir.

Vichy, 25. okt. o. United Press poroča: Za posvete med kanclerjem Hitlerjem in maršalom Petainom je bila med francoskim tiskom cenzura zelo poostrena. Francoski listi ne bodo smeli poročati o teh pogajanjih, ki služijo blagru Francije, kakor izjavljajo v uradnih krogih, dokler ne bo objavljeno uradno poročilo, kar bo najbrž že danes.

London, 25. okt. o. Londonski radio poroča danes o sestanku med maršalom Petainom in Hitlerjem ter pravi, da je do sestanka prišlo zato, ker je velika večina francoske vlade odbila načrt za sklep miru z Nemčijo, kakršnega je pri posvetih v Parizu z nemškimi zastopniki izdelal podpredsednik vlade Laval. Za ta načrt je bil tudi zunanji minister Baudoin. Vlada je ta načrt odklonila, ker je prepričana, da bi večina francoskega ljudstva nikdar ne privolila v vojno sodelovanje proti bivši zaveznici Angliji. Kancelj Hitler je zaradi tega hotel tako privoljenje dobiti od maršala Petaina. Nemčiji je francosko vojaško sodelovanje ali vsaj odstop oporišč in vojnega brodogoja nujno potreben, če hoče izvesti svoj veliki udarec proti Angliji na Sredozemskem morju.

Vesti 25. oktobra

Do sestanka med Hitlerjem in generalom Francom je prišlo v trenutku, ko Nemčija in Italija vodita neusmiljeni in zmagovalni boj proti Angliji od Severnega do Sredozemskega morja. Ta sestanek pomeni začetek nove dobe. Pomen tega sestanka mora vsakdo videti. Tako in podobno razpravljajo o tem dogodku italijanski listi, ki še ne omenjajo nobenih dejstev, katera naj bi se rodila iz teh pomembnih sestankov.

Danes se bodo na Dunaju začela gospodarska pogajanja med Nemčijo in Romunijo.

Romunske oblasti so po zahtevi Nemčije začele v velikem številu zapirati poljske begunce. Med drugimi sta bila zaprta tudi bivši zunanji minister Beck in bivši vrhovni poveljnik poljske vojske Ridz Smigly, češ da sta sodelovala pri angleški vojni službi v Romuniji. Zdi se da bodo vsi uglednejši Poljaki izročeni nemškimi oblastem, poročajo ameriške agencije iz Bukarešte.

Poljska vojska v Angliji je prevzela samostojno obrambo dela vzhodne škotske obale pod poveljstvom generala Sikorskega.

Argentinska vlada bo v kratkem kupila v Združenih državah 2000 km cevi za ureditev petrolejskega voda od Mendoze do izliva reke La Plata. Ta načrt je v zvezi z vseameriški obrambnimi pripravami, da bodo ameriška brodogoja imela v Argentini ogromno oporišče za preskrbo s kurivom.

Švicarski zvezni svet je po dolgem prerekanju sklenil vladi staviti predlog, naj se začne redni diplomatski odnosi s Sovjetsko Rusijo, češ da bo Svica od tam lahko uvažala razne gospodarske potrebščine, ki jih od drugih ne more dobiti.

Nemški propagandni minister dr. Goebbels je včeraj imel daljši posvet z voditeljem propagande v italijanski vojski, polkovnikom Minettijem. Razgovor, kakor ves obisk italijanskega častnika v Nemčiji, služil izdelavi načrtov o požitvi in poenotenju propagandnega dela v italijanski vojski.

Italijanski rušilec »Francesco Nullo«, o katerem so Angleži poročali, da so ga poglali v zrak pri spopadu v Rdečem morju, je po italijanskem uradnem poročilu potopila posadka sama, blizu somalske obale.

Angleški letalski maršal Joubert, je imel sredi po radiu govor, v katerem je poudarjal, kako je se napadalna moč angleškega letalstva povečala in se bo še bolj, ko bodo stopila v akcijo izpopolnjena letala vrste »Spitfire« in »Hurricane«.

Francoski poslanik v Združenih državah je imel včeraj dolg posvet s pomočnikom ameriškega zunanjega ministra, Wellesom.

Včerajšnje italijansko vojno poročilo iz Afrike pravi, da so Italijani pri Sidi Baraniju odbili dva angleška napada. Italijansko letalstvo je bombardiralo angleške utrdbe na otoku Perimu pri vzhodu v Rdečem morju.

Madžarski kmetijski minister Mihael Teleky bo v kratkem obiskal Rim.

Trgovinska pogajanja zaradi petroleja med Holandsko Indijo in Japonsko se niso prišla do uspešnega konca. Po vsej priliki bodo ostala na mrtvi točki, ker izvajata Anglija in Združene države hud pritisk na Holandsko Indijo.

Angleško letalstvo je v Afriki bombardiralo italijanske postojanke pri Sidi Baraniju, Asmari, Kassali in drugod.

Italijanski kralj in cesar je včeraj podpisal novi državni zakonik.

Za nemško manjšino v Romuniji bo ustanovljena narodnosocialistična stranka.

Če bi Francija privolila v sklenitev končnega miru z Nemčijo, bi bili pogoji premirja ublaženi, zaradi česar bi lahko prišlo do gospodarskega in političnega sodelovanja med Francijo ter Nemčijo in Italijo. Francija bi se potem uvrstila v novi red, kakor ga pripravlja v Evropi Italija in Nemčija.

V indijski prestolnici Delhiju so se sešli zastopniki angleških ozemelj na Daljnem Vzhodu in v Tihem morju. Posvetovali se bodo o tem, kako bi te sestavine angleškega svetovnega cesarstva iz lastnih sredstev in na lastnem ozemlju organizirale proizvodnjo letalstva in obrambe.

Ameriško oboroževanje, ki se skriva pod pretvezo obrambe in ohranitve miru, pomeni pomoč Angliji in je organizirano iz sovraštva proti delavstvu italijanskemu, nemškemu in japonskemu narodu. Združene države hočejo z novimi pomorskimi in letalskimi oporišči vladati svetu, ki bi bila zlomljena Anglija. To dokazuje govor ameriškega mornariškega ministra Knox, pravi italijan, agencija Stefani.

Napovedi o ob'sku angleškega vojnega ministra v Turčiji

Carigrad, 25. oktobra. m. Transcontinent. Press poroča: Angleški veleposlanik v Ankari je izjavil častnikarjem, da bo britanski vojni minister Anthony Eden obiskal Ankaro.

Judovska armada za Anglijo

Stockholm, 25. okt. m. Europa Press: Švedski časopis »Allhand« poroča iz Londona, da je angleška vlada sklenila organizirati posebno judovsko armado, ki bo štela 250.000 mož. Na zadnjem judovskem kongresu je bilo namreč sklenjeno, da se ustanovi posebna judovska legija, ki bi se borila na strani Velike Britanije. Kongres je vabil vse Jude na svetu, naj pristopijo v čim večjem številu v to legijo. Število prijavljenih Judov je bilo baje tolikšno, da je londonska vlada sklenila namesto legije organizirati posebno judovsko armado.

Pomočnik našega notranjega ministrstva v Berlinu

Berlin, 25. okt. m. V Berlin je prispel pomočnik našega notranjega ministra Zivonin Simonovič. Na postaji so ga pozdravili funkcionarji nemških policijskih oblasti. Za časa svojega bivanja v Berlinu si bo Zivonin Simonovič ogledal nemške policijske ustanove.

Prve nemške izjave o uspehu sestanka med Hitlerjem in Francom:

Španija ne pojde v vojno

Berlin, 25. oktobra. o. United Press poroča: V poučenih berlinskih političnih krogih izjavljajo z ozirom na posvete med kanclerjem Hitlerjem in med generalom Francom, da Nemčija docela razume vojaški in gospodarski položaj Španije kot posledico njene civilne vojne. Zato bi bilo preveč pričakovati, da bi se Španija pridružila Nemčiji v vojni proti Angliji, vsaj za zdaj ne.

Poluradni »Dienst aus Deutschland« piše podobno ter dostavlja, da Španija vseeno vidi v boju Nemčije in Italije proti Angliji tudi pot za lastno osvoboditev iz obkolitve, s katero jo je že stoletja dušila Anglija.

Nemški tisk obsežno razpravlja o pomenu snidenja med obema voditeljema in pravi, da to snidenje spet enkrat dokazuje, v katerem taboru je Španija.

Načrti za politično sodelovanje med Sovjeti in Japonsko

Sovjeti bodo najbrž prenehali z nadaljno pomočjo Kitajcem in si kitajsko področje delili z Japonci

Stockholm, 25. oktobra. m. Nemška agencija Europa Press: V zvezi s prihodom japonskega veleposlanika v Moskvo, kjer so ga na postaji pozdravili šef protokola Barlov, osebe japonskega poslanstva in zastopnik nemškega veleposlanstva v Moskvi, prinašajo londonski listi poročila svojih posebnih dopisnikov iz Moskve, v katerih pravijo, da je Tatekava prinesel s seboj razne načrte japonske vlade in jih izročil sovjetski vladi. Po teh načrtih naj bi se začelo novo japonsko-sovjetsko sodelovanje. Načrti vsebujejo štiri točke.

1. Sovjetska zveza prizna Mandžukuo kot samostojno državo, Japonska pa zunanjo Mongolijo kot sovjetsko koristnostno področje.

2. Rdeča armada in japonska vojska v Šantungu se umakneta na določeno razdaljo iz obmejne pasu. Število čet se bo na obeh straneh zmanjšalo.

3. Sovjetska zveza bo začela redne diplomatske odnose s Mandžukuo, kjer bo imela svojega diplomatskega zastopnika, Japonska bo pa imenovala svojega diplomatskega zastopnika v prestolnici Zunanje Mongolije.

4. Japonska priznava posebne prednosti in koristi Sovjetski Rusiji v Siang-Kiangu.

Razen tega zahteva Japonska nevtralizacijo vzhodne kitajske železnice in reke Amur. Ni še znano, če bo Japonska prepustila tudi del Kitajske sovjetskemu vplivu. V vsakem primeru se bosta japonska in sovjetska vlada začeli pogajati, da rešita kitajsko vprašanje kot glavno vprašanje.

nje, ki je dozdaj onemogočalo sporazum med Sovjetsko Rusijo in Japonsko.

Verjetno je, da si bodo Sovjeti Kitajsko rajši delili z Japonci, da bodo imeli mir, kakor pa da bi zaradi podpiranja Kitajcev tvegali vojno.

Rim, 25. oktobra. o. »Popolo d'Italia« razpravlja danes o prihodu novega japonskega poslanika v Moskvo in pravi, da je treba že v prihodnjih dneh pričakovati, da bo Sovjetska Rusija sklenila z Japonci nenapadno pogodbo.

Manjši nemški napadi na London, hujše angleško bombardiranje Berlina

Berlin, 25. okt. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča sinoči: Zaradi neugodnega vremena nad Vel. Britanijo je bilo delovanje našega letalstva včeraj zmanjšano in se je omejilo le na nasilne ogledniške polete. Pri tej priliki so bile vržene bombe na London in tovarne v Srednji Angliji. Preteklo noč so vrgli naši bombniki mnogo bomb na angleško prestolnico. Skupina angleških bojnih ladij, ki se je približala flandrijski obali, je bila odbita s strelji iz naših topov. Angleška letala so se pojavila v noči od srede na četrtek nad nemškim ozemljem in poskušala napasti Berlin. Le manjše število letal je prispelo nad Berlin, kjer so zmetala zažigalne

bombe na naseljene četrti. Izbruhnili so več požarov, ki so bili hitro pogasili. Zadeta je bila neka tovarna, vendar je škoda majhna. Ena nemško letalo se ni vrnilo domov.

Berlin, 25. oktobra. DNB. Nocoj so britanska letala napadla nemško prestolnico. Nemško protiletalsko topništvo je odbilo večino britanskih letal. Le nekaj britanskih aparatov se je moglo približati prestolnici. Vrgli so večje količine eksplozivskih in zažigalnih bomb, in sicer posebno na delavske okraje.

Berlin, 25. okt. Stefani: V noči od srede na četrtek so angleški bombniki poskušali izvesti množinski napad na Berlin. Samo majhnemu številu angleških letal se je posrečilo prileteti do prestolnice. Angleži so na posamezne točke in zlasti na posamezne četrti metali zažigalne bombe in ploščice, ki so povzročile le manjše požare, katere so hitro pogasili. Bilo je več ranjenih.

London, 25. okt. o. Reuter: Kakor druge noči, tako so tudi sinoči nemška letala napadala London, okolico in druge pokrajine v Angliji. Uradno poročajo, da bombe niso povzročile znatnejše škode, poškodovanih je bilo le nekaj hiš, trgovin in drugih stavb. Smrtnih žrtev ni bilo mnogo.

Angleška letala pa so bombardirala Berlin, Bremen, mesta v severni Nemčiji in druge kraje v zasedenem ozemlju. Bombardirala so pristanišča, letališča in železniška križišča. Podrobnejših poročil o snočnjem angleškem napadu na Nemčijo še ni, pač pa so dopisniki ameriških listov poročali danes ob petih zjutraj iz Berlina, da angleška letala še vedno bombardirajo nemško prestolnico in da je angleški napad na Berlin trajal s presledki vso noč.

Zastop pogajanj med Sovjeti in Nemčijo

Berlin, 25. okt. m. Včeraj je iz Moskve prispel v Berlin nemški poslanik dr. Schnure, ki vodi nemško gospodarsko zastopstvo, katero se že dalj časa mudi v Moskvi zaradi sklenitve nove trgovinske pogodbe med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo za prihodnjih šest mesecev. Ker pogajanja v Moskvi še niso privedla do sporazuma, je poslanik Schnure prišel v Berlin po nova navodila.

Atelje, Dečva' in, Naša skrinja' pred sodiščem

Marija Sarčeva obsojena nepogojno na 10 mesecev zapora

Ljubljana, 25. okt.

Tam v razpravi dvorani št. 79 je kazenski sodnik-podrednik dr. Leon Pompe temeljito in obširno obravnaval zadevo modnega ateljeja »Dečva« in komanditne družbe »Naša skrinja«. Razprava, ki je trajala dobre tri ure, je bila prav živahna, napeta in dramatična. Zaradi dveh prestopkov prevare po kazenskem zakonu je bila obtožena Marija Sarčeva, ki se je prav žilavo zagovarjala in skušala na vse načine opravičevati svoje postopanje pri propagandi za narodne noše. V začetku razprave pri osebnih podatkih je sodnik omenil, da je navedla Marija Sarčeva kot svoj poklic: »obrnica, podjetnica in urednica«. Pred leti je namreč izdajala in urejevala tudi modno revijo »Naše noše«, ki je izšla v štirih številkih.

Državni tožilec g. Branko Goslar je gospo obtožil, da je na prevaren način izvalila od Dragice Jeralove 6000 din ter od Neže Sterkove 9000 din gotovine in hranilno knjižico z vlogo 10.950 din. To knjižico je pozneje prodala obtoženka za 7000 din. Obe žrtvi je tudi nastavila kot pisarniški nameštenci in jima obljubila mesečno plačo, ki pa jo je ostala dolžna. Sodnik: »Marija Sarčeva! Kaj pravite k obtožbi? Obtoženka: »Gospod! Mene se obtožuje! Mene, ki sem pravilno postopala! Nič nisem zagrešila! Na dolgo in široko, v živahnih gestah je obtoženka pojasnila svoje poslovanje. Razložil je razmerje med društvom »Naša skrinja« in družbo »Naša skrinja«. Društvo je imelo nalogo delati propagando za osnutke narodnih noš in narodnega blaga. Društvo naj bi dobivalo sredstva od članarine, podpor in od provizij. Družba bi nasprotno imela izdelovati in razpečevati razno narodno blago. Pravila je, da se je veletrgovca Urbanc zanimal za narodne noše in je bil pripravljen dati na razpolago 300.000 din za izvršitev nekih osnutkov. Obtoženka je vzklila: »Jaz imam za taka podjetja sposobnost! Sem pa trgovska idealistinja! Priznala je tudi, da ni imela nikakih denarnih sredstev.

Ko ji je sodnik omenil zadevo sedaj že pokojne njene kuharice Lamovčeve, od katere je dobila nekaj tisočakov in jo je vpisala kot komanditistko »Naše skrinje« v trgovskem registru in je še do danes ni izbrisala, je razširila roke in dejala: »Pustimo mrtve! Naj v miru počivajo!«

Po nad uro trajajočem zaslišanju obtoženke je sledilo zaslišanje prič. Prva priča Jeralova je kratko pojasnila, kako je dala obtoženki 6000 dinarjev kot kavcijo. Ta pa jo je porabila za druge namene. Druga obtoženka, Neža Sterkova, je omenila, kako jo je obtoženka namestila za urednico »Naše skrinje«. Sprva ji je obljubila 800 din, pozneje 900 in nazadnje 1000 dinarjev mesečne plače. Plačala ji je samo en mesec. Izročila je obtoženki 9000 din gotovine in hranilno knjižico z 10.950 din. Obtoženka ji je zadrževala, da se bo za to njeno kavcijo stekal denar iz naročin pri Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani. Šele pozneje, ko je izstopila

Drobne novice iz Celja

Aretacija dveh bosanskih spekulativov v Celju. Celjska policija je danes prišla 38letnega krošnjarja Osmara Seferovića iz Dubice in Osmara Harovića, 51letnega krošnjarja iz Prijedora. Krošnjarja sta nakupila v veletrgovini Stermečki več raznih preprog srednje kakovosti, prodajala pa sta jih z nad 100 odstotnim dobičkom. Neka gosposka, ki je tudi kupila eno teh preprog za 280 dinarjev, preproga pa je bila v resnici vredna komaj 140 dinarjev, je stvar priglasiла policiji, ker se ji je zdelo, da sta jo krošnjarja ogoljufala. Na podlagi te ovadbe je policija oba krošnjarja prišla in odvedla v zapore okrajnega sodišča v Celju.

Zaradi brezvestne spekulacije so bili obsojeni trije celjski peki na visoko denarno globo in na več dni zapora. Prijavljeni so še trije peki, en veletrgovca z usnjem, en trgovec s čevlji in še nekaj drugih.

Identiteta berača »slepega Kornela«, o katerem smo poročali v včerajšnji številki »Slovenskega doma«, je zdaj ugotovljena. Mrtvec je 52letni Keber Karol iz Hranitnika.

Tatvina v trgovini. 27letna služkinja K. Marica iz Smarja, stara prijateljica zamreženih oken, je ukradla iz neke celjske trgovine, 200 dinarjev vreden klobuk. Stražniku se je zdel sumljiva in jo je zato prijel ter oddal v zapore.

V nedeljo ob 9 dopoldne bo v hotelu Evropa šahovska tekma med brivci-šahisti in šahovskim klubom Gaberje. Na tekmi bo nastopil tudi Mišura, ki se mudi na dopustu v Celju.

400 letnico jezuitskega reda bo proslavilo KPD v Celju v torek 29. oktobra na družinskem večeru v Prosvetnem domu v Samostanski ulici.

Vrat si je prezezal v samostanilnem namenu v Gornjem Gradu 24letni mesarski pomočnik Falte Oskar. Fanta so pravočasno rešili in pripeljali v celjsko bolnišnico. Bo okrevljal.

iz podjetja, je prestrašena doznala, da je pri omenjeni hranilnici vloženi na njeno ime 10 dinarjev. Priča Milan Kalan je bil tihi družabnik komanditne družbe »Naša skrinja«. V to družbo je vložil 45.000 din. Sam ni zahteval njenega kazenskega progona.

In sodba je bila izrečena po opravljenih dokazih tako-le: Marija Sarčeva je kriva dveh prestopkov prevare v smislu § 334-1 k. z. Obsojena je na 10 mesecev zapora in na denarno kazen 900 din ali še nadaljnji 15 dni zapora. Sodba je bila nepogojna. Oškodovanki Neži Sterkovi mora plačati skupaj 16.000 din.

Obtoženka je že med razpravo zatrjevala in vzklila: »Mene se obtožuje po krivem! Godi se mi krivica! Po sodbi je vzklila: »Vnebovpijoča krivica! Zgodila se je velika juridčna zmotna! Obtoženka je prepričana, da je sodba »globoko zmotna«, kar se bo v nasledujočem postopanju tudi izkazalo.

Objavljamo o tej razpravi objektivno poročilo. Omenjamo, da je bil prav naš list prvi, ki je pred leti odkril nerealno poslovanje obtoženke.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 25. oktobra.

Včera je sprva počasi in zmerno rosilo, čez dan so se vrstili močnejši nalivi, trajajoči le po nekaj minut. Sv. Rafael, ki danes goduje, je prinesel delno spremembo. Dež je že davi ponehal, začele pa so se zgoščevati nad barjansko in gorjsko ravnino goste megle. Močno je oblačno. Kakor vse kaže, nam bo letošnji oktober v teh stiskah in težavah sveta prizanesel z velikimi povodnjami in vremenski katastrofami. Navadno so bile prav oktobra hude povodnje, ki so napravile velikanske škode. Termometer kaže dobro. Danes dopoldne je kazal na prostem +12°C.

Invalidsko sodišče v novih prostorih

Križi in težave so z invalidskim sodiščem v Ljubljani. Upajmo, da je ta institucija, ki je važna za naše vojne invalide, vendarle dobila naposled trajno zavetje in trajno streho tam v nekdanji Sosovi vili v Knafljevi ulici. Nekaj mesecev je invalidsko sodišče poslovalo v nekdanji porotni dvorani justične palače. Včera so začeli s selitvijo sodišča. Kaznjenci so na voziku odvažali razne spise in fascikle. Imeli so ves dan mnogo dela. Te dni, ko uredi notranjost novih prostorov, bo začelo sodišče poslovati v Knafljevi ulici. Velika vila, ki je bila sezidana še pred vojno in je bil nje lastnik nemški profesor Wettsch, je sedaj last državnega sklada Jugoslavije. Sedaj je preurejena za razne državne urade. Tja se ima preseliti, kakor zatrjujejo, tudi davčna uprava za ljubljansko okolico, ki je sedaj že 40 let nameščena v pritličju justične palače od zemljiške knjige naprej.

Pereče je vprašanje glede moderne ureditve in poslovanja vseh davčnih uprav v Ljubljani. Po najnovejših odredbah in v smislu finančnega zakona bi morale v Ljubljani poslovati tri davčne uprave, dve za mesto, ena za okolico. Umestno bi bilo, da bi se za vse te uprave zgradila moderna palača.

Zivahne zemljiške kupčije

Spekulacije z zemljiškimi parcelami, hišami in vilami so zadnji čas postale zelo obsežne in živahne. Vseprek prodaja in kupuje. Samo v desetih dneh je bilo sklenjenih in podpisanih do 15 kupnih pogodb za kupno vrednost okoli 4 milijone dinarjev. Kakor izvem iz privatnega vira, je nedavno kupila Ivanka Verbičeva, soproga tovarnarja na Vrhniki, večje zemljišče in hišo v k. o. Spodnja Šiška za 1.275.000 din. Po podatkih zemljiške knjige je bilo v tem mesecu zaznamovanih že 77 kupnih pogodb za vrednost 4.695.734 dinarjev. V septembru je bila zapisana 101 kupna pogodba za 5.485.260 din.

Nesreča na cesti

V kavarni »Evropa« nameščena natakarija Fanka Reberniškova se je ponoči vračala proti domu v Spodnji Šiški, Kavškova ulica št. 26. Nesreča je hotela, da je padla in si poškodovala desno nogo. Prepeljana je bila v bolnišnico. Tam so ji dali pomoč in nogo dejali v mavce. Odsila je nato domov.

Včera smo kratko poročali, da je bil v Ljubljano pripeljan kranjski trgovec Podjavorsek. Prvotno poročilo je omenjalo, da je bil obstreljen na lovu. To ne odgovarja resničnemu dogodku. Pravijo, da je trgovec ponoči obstrelil na zemljišču Božičeve tovarne na Primorskem nočni čuvaj, ker ga je smatral za vlomilca. Trgovec je sedaj v zasebnem sanatoriju »Emona«. Čuvala ne zadene nikaka krivda.

Velika tatvina vreč

Zelezniški policiji se je posrečilo zasačiti 40 let starega Franceta K., po poklicu mesarskega pomočnika, stanujočega na Kodeljevem. Je že del časa brez posla. On in še neki tovariši sta delala

Občni zbor Prosvetne zveze

Ljubljana, 25. oktobra.

Včera dopoldne so se zbrali v dvorani hotela Union delegati slovenskih prosvetnih organizacij na občni zbor svoje centrale — Prosvetne zveze. Predsednik, vseučiliški profesor g. dr. Lukman, je odposlal z občnega zbora vdanostne brzojavke kralju Petru II., knezu-namestniku Pavlu, pokrovitelju Prosvetne zveze kraljeviču Andreju in pozdravni brzojavki ministroma dr. Antonu Korošku in dr. Mihi Kreku. Potem je pozdravil zastopnika g. bana, zastopnika prevz. g. škofa in predstavnik druge organizacije, ki so vsi pozdravili občni zbor Prosvetne zveze.

Dogodki v svetu so v mnogočem vplivali tudi na delo Prosvetne zveze in prosvetnih društev v podeželju. Mnogoteri delavci se je moral odgniti prosvetnemu delu, ker ga je klicala domovina. Osrednji odbor ljubljanske prosvetne zveze je imel 41 sej, na katerih je pretresal tekoče posle in dajal smernice za dvig ljudske prosvete. Večjih prireditelj Zveza zaradi razmer ni mogla organizirati. V večjem številu je sodelovala pri odkritju spomenika kralju Aleksandru v Ljubljani. Njeno zastopstvo je bilo najštevilnejše. V Ljubljani je zveza priredila 20 prosvetnih večerov, ki so bili

v prvi vrsti namenjeni narodno obrambnemu delu in dvigu naše državljanske in domovinske zavesti. Centrala je organizirala tudi številne proslave zedinjenja in poslala v ta namen 117 predavateljev na deželo. S posebno vlogo je zveza podpirala gradnjo novih prosvetnih domov. Največ pozornosti in dela je posvetila gradnji »Slovenskega doma« v Ljubljani, katerega bodo zgradili v treh etapah. Na področju ljubljanske zveze je doslej 139 domov. Zveza je izpolnjevala tudi svojo narodno obrambno nalogo in je pošiljala slovenske knjige med Slovence v Srbijo in med kočevske Slovence. Ženske organizacije zveze so sodelovale pri raznih socialnih akcijah.

Dekanski odbori so vzdrževali zvezo med centralo in društvi. Ti odbori so pretresali razna vprašanja ljudske prosvete. V Celju je bil letos skupen sestanek delegatov ljubljanske in mariborske prosvetne zveze za vzporeditev dela. Sklenjeno je bilo, da bosta obe zvezi izdali pri Mohorjevi družbi l. 1942 knjigo o kmetijstvu, leto pozneje pa knjigo o naši kmečki hiši.

Na sestanku so določili tudi stvarno za nadaljnje delo. Tiskano poročilo o delovanju zveze in društev naštevajo podrobnejše podatke o občnih zbiorih, tečajih, predavanjih, igrah, nastopih pevskih zborov itd. V 170 domovih so knjižnice z 90.000 knjigami. Vsa društva prosvetnih organizacij imajo 30.000 članov. Osrednja pisarna ima največjo zalogo diaopizitov v naši državi. Ima jih namreč nekaj več kot 15.000. Pri Prosvetni zvezi je tudi Ljudska knjižnica, ki razpolaga s 16.665 knjigami in je v tekoči sezoni dokupila novih 1064 knjig. V zvezi s Prosvetno zvezo je tudi radijska postaja, ki ima danes že nad 23.000 naročnikov. Vodi jo tričlanski odbor, kateremu načeljuje prof. Koblar. Sedaj gradi novo relesno postajo v Mariboru, v Ljubljani pa si postavlja v zgradbi »Slovenskega doma« svoje nove in moderne urejene prostore. Za zadrujo »Lastni dom«, ki gradi nov osrednji prosvetni dom v Ljubljani, je poročal predsednik senator dr. Kulovec. Za Slovensko stražo je poročal prof. Bajuk.

V razpravi o poročilih so govorniki pozdravljali dosedanje delo zveze, izrazili pa tudi željo, da bi se delo še poživilo. Blejski župnik g. Fran Zabret je podrobno označil delovanje centrale in podal več predlogov, ki naj bi naredili centralo bolj prožno v delu in bolj pripravi na centrali vsa podeželska društva. Potrebno bi bilo spremeniti delovni način, poživiti delo in pospešiti pomladitev.

Za tem so bile volitve novega odbora. Izvoljeni so bili naslednji v odbor: dr. Brumen Vinko, profesor; dr. Česnik Ivo, odvetnik; Levec Franc, knjigovodja; dr. F. K. Lukman, vseuč. profesor; Mlakar Janko, profesor; Hafner Krista, šolska upraviteljica; Prijatelj Ivan, profesor; Stare Miloš, odvetnik; Šušteršič France, profesor. V gospodarski osek pa: Avsenik Ivan, industrijalec; dr. Bizjak, svetnik vrhovnega sodišča; Gabrovšek Franc, ravnatelj; Juršič Karel, knjigovodja. V nadzorni odbor: dr. Debeljak Tine, urednik; Martelanc Iv., ravnatelj; Tomažič Ivan, dekan.

ZAVEDNI SLOVENCIM DOBRI JUGOSLOVANI!

Zima prinaša skrb in mrzla tudi našim malčkom ob severni meji! Pokažimo jim, da jih dejansko ljubimo! Prispevajmo v nedeljo za božično akcijo Slovenske straže!

V pojasnilo

Na razna v novembru in decembru lani v našem listu objavljena poročila o navijanju cen so bile na podlagi raznih poljejskih prijav in drugih poročil vnesene zadeve, ki zadevajo tudi poštenje in ugled trdke Gregorc & Co. Kakor se je pozneje izkazalo tudi pred sodiščem, je omenjena trdka vedno gledala, da je vodila svoje trgovske posle solidno, brez navijanja cen in brez kakršnega koli verižništva. Sodno je bilo ugotovljeno, da ima prav ta trdka pošteno organizirano notranje vodstvo in poslovanje. Toliko javnosti v vednost!

V nedeljo s Putnikom na Sveto goro pri Litiji!

Akademski klub Straža ima danes zvečer ob 8 redni članski setanek. Predava g. minister dr. Kulovec Franc. Za člane obvezno, starešine iskreno vabljeni.

Vpisovanje v tečaj o negi in prehrani dojenčka se bo vršilo v Higiji, zavodu-oddelku za zdravst. zašč. mater, dojenčkov in otrok (Dečji dom kraljice Marije) vsak delavnik dopoldne tudi telefonsko na št. 44-71. Vršila se bosta dva tečaja in sicer: a) popoldanski ob ponedeljkih in sredo od pol 5 do 6 popoldne — pričetek tega tečaja bo dne 18. novembra 1940 ob 5; b) večerni ob torkih in četrtkih od 8 do 9.30 zvečer — pričetek tega tečaja bo dne 19. novembra 1940 ob 8. Vsak tečaj traja 12 ur in je brezplačen.

Van Vyke Mason

Rajk z Zlate ceste

»Kdo je bil to?« ga je šepetaje vprašal Catleen.

»Ne vem.« je pravtako šepetaje odgovoril Mac Nalty. »Zavedel sem se šele takrat, ko so oni že odšli gori. Sedaj so vsi gori, ker od tedaj, ko sem prišel k zavešči, ni šel nihče po stopnicah navzdol. Pregledoval sem stare časopise in kar naenkrat me je nekdo tako močno udaril po glavi, da sem se onesvestil.«

Začel je otipavati ono bulo na svoji glavi.

»Hudiča, kaj je vendar to?« je vprašal. Od nekod je prišel čuden smrad, ki se je začel širiti po vsej hiši. V začetku je bil ta smrad samo neprijeten, toda čim bolj se je širil, tem zoprejši je postal.

Catleen je hotel ugotoviti, kaj ta smrad pomeni. To je bil duh po izgoreli dlaki. Razmišljal je, kdo bi mogel biti tako hudoben, da ga je zaprl v omari in Maca Naltija udaril po glavi, da se je onesvestil. Spomnil se je, da Croney prav v teku teh tragičnih dvajset minut ni bil na svojem mestu in ni našel pametnejšega dela kot to, da je kradel jedila v kuhinji Rogerja Buntona. Kapetan Catleen, ki je v teku dolgoletnih izkušenj bil zelo nezaupen proti vsemu, ker se imenuje slučaj, je v svojem spominu zabeležil te nenavadne, čudne okolnosti.

»Kaj pa je bilo v tem času z Vami, g. inspektor?« je vprašal Mac Nalty Catleena, medtem ko je Croney sramežljivo etal ob etrani.

»Skoraj sem se zadušil v onile vzdani omari, ki jo je nekdo zaprl v tem času, ko je Croney nekaj iskal v shrambi.« mu je tiho pojasnjeval Catleen.

»Buntun vi Vas moral obdržati pri sebi.« se je oglasil Croney. »Morebiti bomo vseeno prišli v pravem času, da ga rešimo. Kakšen ostuden smrad! Najbrž je kak razbeljen košček žerjavice padel na preprogo in jo zažgal.«

Tiho kakor senca so se vsi trije začeli vzpenjati po stopnicah navzgor. Ko so prišli do one stopnice z rdečo progjo, so videli, da je bila svetilka za signal ugašena. Vlada je nenavada tišina. Iz sobe

se je do stopnic čulo prasketanje ogoja v peči.

Ko so prišli do vrha stopnic, so videli, da so bile vse luči v veliki sobi ugašene. Gorela je samo majhna svetilka, ki se je nahajala na mizi v bližini kamina.

Hodeč po prstih, se je Catleen začel približevati kaminu, Croney pa je dal znak, da ostane pri vhodu.

Ko je vstopil v sobo, se je malo pomiril in oddahnil. Roger Buntun je še vedno sedel v svojem naslonjaču, a glava mu je padla na prsi, kakor da bi spal.

»Je vse v redu?« je z neslišnim glasom vprašal Mac Nalty Catleena.

Kapetan Catleen je že hotel prikriti z glavo in potrditi, da je, ko je zapazil pod naslonjačem bivšega milijonarja neko rdečo svetilkanje.

To odkritje ga je tako presenetilo, da je čisto pozabil na vprašanje, ki mu ga je postavil Mac Nalty. Samemu eebi je hotel pojasniti, da je to samo odsvit svetlobe iz kamina. Nato je videl, da je odsvit nastal v neki miaki. Tokaj je uganil, da je bila to mlaka krvi.

Sesto poglavje.

Roger Buntun je bil ubit. Njegove temne slutnje so se izpolnile. Bil je mrtvec. Kljub vsemu je smrt prišla v njegovo trdnjavo. Nobene varnostne naprave je niso mogle zadržati.

Catleen je za nekaj časa osupnil. Takoj nato se je lotil dela. Vedel je, da pridejo pri umoru v poštev samo štiri osebe in da se one nahajajo v istem nadstropju, ne daleč od mrtveca.

Z neslišnimi koraki se je preko velike preproge napotil proti vratom, ki so peljala v spalnico. Prepričan je bil, da se v tej sobi nahajata dr. Lose in gđ. Dabrey. Najprej je poslušal, nato prijel za ključko in odprl vrata.

V sobi ni gorela nobena luč. V slabi svetlobi, ki je prihajala skozi priprta vrata, je Catleen zagledal dr. Loseja, ki je kar oblečen ležal na postelji Rogerja Buntona.

V ozadju je na divanu videl obrise vltkega telesa Dore Dabrey. Pravtako je spala v svoji beli bolničarski halji, ki se je svetila v polmraku. Tudi ona je očividno spala. Ko se ji je približal, je videl skozi napol odprte usnice njene bele zobe. Dolge trepalnice so ji metale senco na blede lice.

Catleen je tiho, neslišno zaprl za seboj vrata.

Mac Nalty in Croney sta stala v bližini stopnic. Čakala sta nadaljnih ukazov svojega šefa. Catleen jima je dal znak, naj čakata na svojem mestu, on sam pa se je napotil v sobo bolničarja Greaberja, ki je vedno čakal na zapovedi Rogerja Buntona.

On je ležal na svoji postelji, glava pa mu je počivala na beli blazini. Njegov obraz je imel inteligenten izraz tudi v spanju.

Catleen je odšel iz sobe.

V knjižnici je luč! je zašepetal Mac

Nalty. — Skozi ključavnico se vidi svetloba.

Catleen je tiho, skoraj neslišno odprl vrata knjižnice. Za mizo je sedel John Buntun in bral neko debelo knjigo. Brat pokojnega Rogerja Buntona je nemarno sedel v velikem in ugodnem koznatem fotelju. Levo od njega je na majhni mizici ležala skatla, v kateri je bilo nekaj cigaret in pepelnik, poln pepela. Na svoji desni strani pa je imel na mizi čašico whiskeyja. Ko so se odprla vrata, je vprašal, ne da bi se obrnil.

»Ste vi, doktor?«

»Njegov glas je bil miren in neprijeten.«

»Ne, jaz sem... kapetan Catleen,« je odvrnil inspektor.

John je bil silno iznenaden. Skočil je iz fotelja in se obrnil. Na njegovem obrazu se je bral velik strah, ko je vprašal:

»Vraga, kaj zopet iščeta?«

»Da, jaz sem — je mirno ponovil policist. »Prišel sem, da bi vprašal, če mi morete povedati, kdo je pred pol ure ubil vašega brata?«

Videti je bilo, da so Johnu Buntonu odgovodele mišice in naenkrat je omahnil.

»Kaj pravite?« ga je vprašal z zamolklim glasom. »Ti hudiči so ga torej res ubili?«

»Ti hudiči? Kajne, Vi mislite na dr. Loseja, gđ. Dabrey in Greaberja.«

John je priklinal z glavo.

(Dalje sledi.)

Mac Nalty in Croney sta stala v bližini stopnic. Čakala sta nadaljnih ukazov svojega šefa. Catleen jima je dal znak, naj čakata na svojem mestu, on sam pa se je napotil v sobo bolničarja Greaberja, ki je vedno čakal na zapovedi Rogerja Buntona.

On je ležal na svoji postelji, glava pa mu je počivala na beli blazini. Njegov obraz je imel inteligenten izraz tudi v spanju.

Catleen je odšel iz sobe.

V knjižnici je luč! je zašepetal Mac

Nalty. — Skozi ključavnico se vidi svetloba.

Catleen je tiho, skoraj neslišno odprl vrata knjižnice. Za mizo je sedel John Buntun in bral neko debelo knjigo. Brat pokojnega Rogerja Buntona je nemarno sedel v velikem in ugodnem koznatem fotelju. Levo od njega je na majhni mizici ležala skatla, v kateri je bilo nekaj cigaret in pepelnik, poln pepela. Na svoji desni strani pa je imel na mizi čašico whiskeyja. Ko so se odprla vrata, je vprašal, ne da bi se obrnil.

»Ste vi, doktor?«

»Njegov glas je bil miren in neprijeten.«

»Ne, jaz sem... kapetan Catleen,« je odvrnil inspektor.

John je bil silno iznenaden. Skočil je iz fotelja in se obrnil. Na njegovem obrazu se je bral velik strah, ko je vprašal:

»Vraga, kaj zopet iščeta?«

»Da, jaz sem — je mirno ponovil policist. »Prišel sem, da bi vprašal, če mi morete povedati, kdo je pred pol ure ubil vašega brata?«

Videti je bilo, da so Johnu Buntonu odgovodele mišice in naenkrat je omahnil.

»Kaj pravite?« ga je vprašal z zamolklim glasom. »Ti hudiči so ga torej res ubili?«

»Ti hudiči? Kajne, Vi mislite na dr. Loseja, gđ. Dabrey in Greaberja.«

John je priklinal z glavo.

(Dalje sledi.)

Od tu in tam

Hrvaški ban se je te dni mudil v Belgradu in razpravljati z več ministri o stvarih, ki se tičejo hrvaške banovine. Obiskal je tudi predsednika vlade Cvetkovića, nato pa je bil sprejet v avdienco pri knezu kraljeviču Pavlu. V trgovinskem ministru pa je bila istočasno pri ministru dr. Andreju konferenca o gospodarskih vprašanjih hrvaške banovine, na kateri sta bila navzoča tudi predstojnik trgovinskega oddelka banske oblasti dr. Lamer in višji uradnik dr. Kabas.

Uredbo o preključitvi raznih društev, ustanov in posameznikov v zadnji letih je na predlog hrvaške bane podpisalo kraljevo namestništvo. Uredba določa, da smejo občinske in mestne uprave preključiti vse darilne pogodbe, ki so jih občine ali mestne uprave naredile po 6. januarju 1929. Preključitvi je treba darilne pogodbe v enem letu po uveljavitvi te uredbe. Za investicije, ki jih je društvo vložilo v darovane nepremičnine, bodo društvom povrnili, pri tem pa upoštevajo tudi koristi, ki jih je društvo do sedaj imelo od nepremičnin. Če bi nastal kak spor, je zanj pristojno upravno sodišče v Zagrebu. Uredba je takoj stopila v veljavo. Banska oblast je bila prisiljena izdati takšno uredbo, ker so se številne občine pritoževale nad krivičnim stanjem, katerega so ustvarile mnoge občinske uprave, postavljene od diktatorskih režimov po 6. januarju 1. 1929. Mnogo je bilo društev, ustanov in tudi posameznikov, ki so dobili silne ugodnosti in darove. Ostali občani pa so se hudovali nad takim brezvestnim ravnanjem občinskih imetja. Mnogo mesta in občine so bile zadolžene, navzlic temu pa so morale privilegiranim društvom na ukaz daviti zastoj zemljišča, domove in podobno. Posledje bodo vse te krivice popravili. Najbolj bo prizadet Sokol, ki je prišel na Hrvaškem v posest premožnih zemljišč in domov brez vsake odškodnine. Sokol se bo torej moral vrniti v stanje, kakršno je imel pred uvedbo diktatorskih režimov in bo moral živeti od svojih lastnih sil in moči, kolikor jih še ima. Hrvaško ljudstvo je nov ukrep z veseljem in zadovoljstvom pozdravilo.

Spomenik kralju Petru I. bodo odkrili v kratkem v Sarajevu. Spomenik bo visok 18 m in bo imel podstavek iz granita. Figure kralja Petra je izdelal zagrebški kipar Avgustinčič. Posamezne dele spomenika so že pripeljali in so jih začeli nameščati.

Mednarodne razstave umetne fotografije v Zagrebu so se udeležili tudi sovjetski fotografi s 68 slikami. Njihova udeležba je vzbudila precej pozornosti, čeprav kakovost slik ne dosega kakovosti mnogih drugih razstavljalcev iz 13 držav. Kakor poroča zagrebško časopisje, je sovjetska poročevalska agencija Tass objavila posebno sporočilo o uspehu sovjetskih fotografov v Zagrebu, kar se tiče kakovosti in zanimanja, katerega je zlasti mladina pokazala za te slike. Bajje — tako pravi Tass — se je več dijakov naučilo na pamet imena vseh sovjetskih fotografij, da so potem na lastno pobudo ostalim obiskovalcem razlagali slike. Prav to sporočilo jasno dokazuje, kakšnem namenu nameni vsa sovjetska igra z raznimi kulturnimi manifestacijami. Očitno je, da je kominterni, kakor izrabila priložnost za propagando in pooblaščenim študente, da so se na lastno pobudo naučili na pamet imena vseh sovjetskih slik.

Hrvaške oblasti nameravajo podpreti težnje rodoljubov, ki so v skrbi zaradi padanja rojstev na Hrvaškem. Nekateri so sprožili predlog, naj bi oblast vzela to vprašanje resno in pretrgala v naj bi zaslišala vse strokovnjake iz zdravstvenih krogov in iz gospodarskih krogov. Zdravniški zbor v Zagrebu je naredil anketo in oglašilo se so poznavali razmer in strokovnjaki, ki so predlagali, da je treba vsako preprečevanje narodnosti na vsak način preprečiti, po drugi strani pa nuditi družinam s številnimi otroki posebne olajšave in podpore. Ker je stvar zvezana tudi z izdatki, bo treba pri posvetitvi upoštevati tudi to stran vprašanja. Merodajni se zavedajo, da se narod ne more nadejati bodočnosti, če bodo rojstva še naprej padala. Saj nudi najbližja preteklost zadostne dokaze za take nadeje, ki so se zaradi vžitkov odpovali otrokom.

Štirje tretješolci iz varaždinske gimnazije so se združili v tatusko družbo in kradli v trgovinah. Na piko so vzeli zlasti trgovine z blagom, mesom in knjigarne. Ponavadi je eden zaposlil trgovca, drugi pa so kradli. Vsi so bili otroci iz poštenih in uglednih družin, eden med njimi pa je bil celo najboljši dijak v razredu. Sledila je kazen: vsi štirje so bili izključeni iz vseh gimnazij v hrvaški banovini.

Včeraj so v Rakovici v Ščibji odprli prvo jugoslovansko tovarno avtomobilov. Ustanovljena je bila delniška družba s 60 milijoni kapitala. Tovarne bodo izdelovale posledje letal tudi motorje in karoserije avtomobilov in bo prvič, da bodo v naši državi začeli graditi tudi avtomobile. Pri otvoritvi je bil navzoč tudi trgovinski minister z vojnimi ministrom in zastopniki gospodarskih krogov.

Policijske oblasti iz Zagreba se še vedno mučijo z nepregledno vrsto zločinov, ki so se zadnja leta dogodili v Vezušcu. Tam so se ljudje iz mržnje ubijali kar vprek. Pojavila se je krvna osveta. Lani je bila zaradi takega umora razprava pred sodiščem, toda obtoženci so bili zaradi pomanjkanja dokazov oproščeni. Takoj nato je bila ubita glavna obtožilna priča. Sledil je spet drug umor. Tedaj pa je posegel vmes ban in odredil zagrebško policijo, ki naj razišče vso stvar. Do danes je prišla že 28 ljudi, glavnega razbojnika nekega Kosaka pa ni dobila v roke, ker se že 18 mesecev spretno skriva. Preiskava je silno težka zaradi tega, ker se ljudje boje povedati resnico, češ da bodo potem takoj ubiti. V Vezušcu je bilo stanje tako, da se ljudje sploh gibanja niso upali.

Štrajso borbo z velikim volkom je prestal kmet Blagoje Grujić iz Ravna pri Valjevu. Ko je zgodaj jutraj zaslišal meketanje ovac, je napol obložen stopil iz hiše, medtem pa se je vanj zagnal velikanski volk. Zgrabil ga je za prsa in ugriznil. Kmet se je branil, toda zver se je ponovno zakadila vanj in ga podrla. Nastal je strahovit boj, vendar se je Blagoje le posrečilo izvit iz iz nevarnega objema in prijeti za sekuro, katero mu je prinesla žena. Udaril je volka, toda udarec je bil preslabil. Če ne bi prišel na pomoč se sosed, ki je z udarci omamila zver, bi bil Blagoje ob življenje. Volk ga je večkrat ogrižel in mu iztrgal iz prs kos mesa ter potegnil kožo do ušes. Volk se je takoj nato zakadil v skupino štirih moških in jih vse ogrižel. Po hudi borbi pa so ga le ugnali in pobili s sekirami. Vse ranjene so prepeljali v bolnišnico.

Danes zadnjičkrat duhovita

salonska franc. komedija

Njih 7 in ona

7 snubcev se poteguje za roko bogate grofice. Ta jih stavlja po vrsti na preizkušnjo, ki se vedno komično konča. — V gl. vlogah: Vera Korene, Fernand Gravey, R. Duchesne

Predstave danes ob 18., 19. in 21. uri

KINO UNION . tel. 22-21

Vse kaže, da so zadnji svojega stanu

Ljubljana, 24. oktobra.

Počasi, pa neizprosno izginja iz našega mesta stara idilika. Tudi v kraje na periferiji, kjer se je še do nedavna človek počutil čisto kakor na deželi, je segla urejajoča roka. Vse se je moderniziralo. Tam, kjer so se prej razprostirali travniki in ledine, rasto iz tal hiše kakor gobe po dežju. Dvorišča in vrtički nastajajo okrog njih, vse pa obdaja betonska ograja. V mestu samem druga za drugo izginjajo hiše, ki so do današnjih dni predstavljale kos romantike, prašne sicer in sive, nesodobne, pa vendar na svoj način prisle in domače. Središče je postalo že prava, brezčutna, uradna »city«, ki se navadnemu meščanu zdi pustata, kmela pa plaši s svojimi visokimi stavbami in z nepreglednimi vrstami na las podobnih oken, za katerimi sede najbrž uradni škrici, ki mu že na kakšen prevejan način strežejo po življenju. Počasno izginjajo vse, prav vse. Tudi stari parki so se morali poslovisiti in napraviti prostor geometrično natančni, suhoparni regulaciji.

Izpreminjajo se šege in navade, bolj ko mesto raste in postaja moderno, bolj se drug drugemu odtujujejo meščani. Zbirajo se v stalne skupine znancev in prijateljev, v sklenjene krožke, v družstva, ki jih je cel roj. Ljudje se na neki način zaklepajo vase, nič več ni tistega starega stika med njimi. Tujci so si postali, službeni so drug drug drugega. Kje pa še najdeš dandanašnjega človeka, meščana, ki ga sicer ne poznaš, da te sam ogovori, če mu je dolgčas, ko kje skupaj čakata ali skupaj gledata kaj zanimivega? Le v skrajni sili te ogovori, sicer pa čaka, da bi ti ga kdo predstavil. Samo še stari Ljubljančani pričajo o prisrčnosti in neženiranosti v odnosih med nekdanjimi meščani.

Iz mesta pa čedalje bolj izginjajo tudi staroslavni poklici. Zdaj se človek skoraj že razveseli, kadar zasliši na dvorišču zategnjeni glas piskrozeva. V sredino mesta pa si ti ljudje že ne upajo več.

Slaven in častiljiv je bil nekdaj v našem mestu poklic kočijaža. Kakšno znamenito gospodo so prevozili ti ljudje. Zdaj pa jih je le še nekaj, in še ti se z zaslužkom in upoštevanjem ne morejo več pohvaliti.

V starih dobrih časih

Ti stari, dobri časi niti niso tako hudo daleč preč. Dobri dve desetletji, bi dejali. Še lepše je bilo sedevati pred prejšnjo svetovno vojno. Takrat so bili kočijaži gospodje, ki jim je kanil marsikakšen lep denar, tako da so bili s svojim poklicem lahko prav zadovoljni. Ponosno so sedeli na kozlu in preketali z bičem, konjič — ali tudi dva — pa jo je drolil, sit, prešeren po ravnih cestici. Imeniten, imovit gospod, je rad kočijažu podaril še kaj zraven tistega, kar je bil dolžan. Od hiše v enem koncu mesta, pa do hiše v drugem, so vozili, pa tudi na čisto kratke »distance«. S kolodvoru so peljali gospoda v hotel ali k znanemu na obisk. Vozili pa so premožne meščane tudi na sprehode v bližnje okolice mesta, na Posavje, v Podutje, na Fužine in drugam. Pa tudi zaljubljene parčke so peljali na sprehod, tam po večni poti do Dravlj. Saljivo so označevali, kadar so imeli tako robo v kočiji, da vozijo »porcelan«. Toda, kje so že ostali ti lepi časi, ko se je dalo še lepo zaslužiti!

... in danes

Že prav kmalu po svetovni vojni se je začelo obračati na slabše. Pojavila so se motorizirana vozila. Sprva se jim je ta ali oni kočijaž še pomilovalno nasmehnil, češ, le prihajajte, kolikor hočete! Še zmerom se bo gospodi zdela bolj imenitno, če se bo vozila v kočiji kakor pa v taki smrdljivi škafli! Pa ni ostalo pri njihovi misli. Čas je šel bežno.

Počasi, pa gotovo so se začela uveljavljati nova vozila, zlasti še, ker so prihajali vedno novi, vedno lepši in impozantnejši tipi. In še eno prednost so imela nova vozila, večjo hitrost. Petičnež, ki je sedel v novo vozilo, je bil najmanj desetkrat prejšnjemu kakor tisti, ki se je peljal s kočijo. In dandanašnji, ko se poslovno življenje razvija z vedno večjo brzino, ko sili človeka pri njegovih opravkih vedno k večji naglici in ko se dejansko na dobesedno očividno način potrjuje staroslavni izrek, da je čas zlato, je to dejstvo postalo odločilno. In tako so ljudje počasi začeli opuščati vožnjo v kočiji, ki se jim je povrhu tudi začela zdeti nekaj staromodnega, nekaj takega, kar spada v pretekle čase, ne pa v sodobnost.

Iz leta v leto se je zato naglo krčilo število kočijažev. Nekateri so umrli, drugi so izbrali drugačen poklic, ker se jim ta ni več izplačal. Le nekaj jih je še ostalo zvestih svojemu staremu, temu, ki so se ga bili oprijeli v svojih mladih letih in ga ne bodo nehali izvajati prej, dokler jim smrt ne bo potegnila vajeti iz rok.

Zdaj je v Ljubljani le še kakšnih pet, šest kočijažev. Večina se drže pred gostilno »Štefan« nasproti Frančiškanske cerkve in v Kolodvorski ulici. Kadar pride kakšen vlak, kjer se nadejati

Športne vesti

Za nogometno tekmo med Jugoslavijo in Nemčijo, ki bo 3. novembra v Zagrebu, predlaga hrvaški zvezni kapetan Jakopič (on bo to postavbo po vsem videzu tudi določil, ker mu bo to zaupala Vrhovna nogometna zveza) naslednjo postavbo našega moštva: Glazer, Brozović, Dubac, Djanič, Jazbinšek, Lechner, Cimermančič, Valjarevič, Božović, Živković, Matekalo. Rezerve pa naj bi bili Matošič, Rafanelli in Kacijan.

Inž. Milanu Stepišču se mora Jugoslavija zahvaliti, da je letos enajsta atletska država na svetu. Tako pišejo današnje zagrebške »Novosti«, ki tudi objavljajo naslednje: Veliki finski športni list »Suomen Urheililehti« je prinesel zanimivo statistiko o najboljših rezultatih na svetu v letošnji sezoni. V vsaki disciplini je ta list sestavil deset najboljših rezultatov ter jih je ocenil z 10, 9, 7 itd. (Menda so samo Finci sposobni take natančnosti in tolikšnega zanimanja tudi za šport v drugih državah.) Po tem točkovanju je red naslednji: 1. USA 537,5 točk, 2. Švedska 151 točk, 3. Finska 148 točk, 4. Nemčija 79 točk, 5. Italija 34,25 točk, 6. Madžarska 30,5 točk, 7. Japonska 16 točk, 8. Avstralija 12 točk, 9. Estonija 10 točk, Brazilija 8 točk, 11. Jugoslavija 6 točk (ki jih je dal z metom kladiiva inž. Stepišču), 12. Kuba, 13. Holandija, 14. Norveška, 15. Filipini, 16. Indija, 17. Danska z dvema točkama. Ostale države nimajo tekmovalcev, ki bi se mogli uvrstiti med prvih deset na svetu. Tedaj tudi lep kup naših sosedov. Jugoslavija se mora tedaj zahvaliti za plačement izključno le inž. Stepišču, ki je v metu kladiiva v letošnji sezoni peti na svetu.

večje frekvence, zlasti zvečer, zapeljejo k izhodu pred kolodvorom. Kdaj pa kdaj se kdo oglasi, da bi opozoril nase potnika, ki se mu v mesto ne ljubi hoditi peš. Ali kaj, ko so v bližini tudi »motorizirana vozila«, tik pred nosom pa električna cestna železnica! Vendar se le tu pa tam še dobi kakšen potnik — večinoma so to starejši ljudje — ki se je bil vožnje s kočijo že toliko privadil v življenju, da noče za pot v mesto vzeti drugega vozila. Tako le tu pa tam še kanejo kakšni božjaki.

Nekaj je skoraj gotovo; da ni več dolgo čas, ko bodo tudi te častite ostanke idilike, kočijaže, pogrešili. Pa še takrat ne takoj, ampak čez čas, ko se bomo spomnili, da že dolgo nismo nobenega videli.

Res vse kaže, da so sedanji zadnji svojega rodu.

Morda pa le sveti žarek upanja?

Napisali smo, da vse kaže kakor bi morali biti kočijaži, ki zdaj še opravljajo ta svoj posel, zadnji svojega stanu? Ali pa ni morda prav te dni zanje posijal žarek upanja na boljše dni?

Sedanja svetovna vojna je prinesla marsikakšno zadrego na vseh področjih, zlasti na gospodarskem. Vsi sloji so že občutno prizadeti, vse toži nad dragotino, nad visokimi cenami in majhnimi zaslužki. Marsikakšne reči pa kmalu že niti za drag denar ne bo več mogoče dobiti. Zdaj jih interese dobivajo le še v majhnih, strogo racioniranih količinah. In med take predmete spada seveda tudi — bencin.

Če bo šlo tako naprej, se utegne nekega dne zgoditi, da bo prišla v rabo spet stara praksa — kakor so to vpeljali že marsikje v državah, ki jih je zajel vihar vojne. Mesto avtomobilov so se na ulicah spet pojavile kočije, kočijaži spet prebrano sede na kozlih in »regirajo« konjice s svojega vzvišenega prestola. To se je zgodilo že v Italiji, v Franciji, v Nemčiji, v Angliji, na Holandskem, v Belgiji, na Poljskem, na Češkem in drugod. Tedaj skoraj povsod v Evropi. In če bo šla stiska še v tej smeri naprej, potem je prav gotovo, da se bodo tudi v naših krajih prej ali slej ljudje spet nekoliko bolj začeli zanimati za kočije, kadar se bodo hoteli kam peljati.

Obsoljen m'ad pustolovec iz Češke

Maribor, 24. oktobra.

Mariborsko sodišče je sodilo danes 25letnega Miroslava Kvapila, brezposelnega zasebnega uradnika, pristojnega v Kunovice na Češkem, ki je zadnja leta živel v Zagrebu. O Kvapilu in njegovem misterioznem življenju se je še nedavno v naših časopisih precej pisalo. Pojavil se je namreč najprej v Ljubljani pod tujim imenom ter izvršil neke poskuse sleparij, nato pa v Celju, kjer si je privoščil tatvino kolesa in nato še v Mariboru, kjer so ga prijeli in zaprli. Kvapil je v Mariboru ukradel dne 23. avgusta t. l. sukunjo, ki je bila last carskega posrednika Maksa Sameca. Ker je imel že svojo sukunjo, je ukradenko enostavno oblekel v garderobi vrhu svoje ter tako odnesel tujo lastnino. Ni se je pa dolgo veselil, ker ga je stražnik, kateremu se je mož v dve sukunji oblečen zdel sumljiv, ustavil ter ga aretirati. Tako je bilo konec njegovih nadebnih pustolovščin. V Celju pa je Kvapil ukradel kolo znamke NSU, lasti Jožefa Svetla ter vredno 1500 din in ga je prodal naprej. S kolesa je odtrgal evidenčno številko, potem pa se je kupeu kolesa predstavil kot begunec s Češkega ter mu s ponarejeno legitimacijo dokazal, da je on lastnik vozila. Tako mu je kupčija uspela. Kvapil je bil danes obsoljen na 8 mesecev strogega zapora, povrhu pa ga bodo še za vedno izgnali iz naše države.

Rezervni oficirji, člani ljubljanskega pododboru združenja rezervnih oficirjev, ki se žele udeleževati letošnjih tečajev za jahanje, naj se čimprej zgledajo v pisarni pododboru zaradi vpisa v ustreznih seznam. Poslovne ure so vsak ponedeljek, sredo in petek od 18 do 19 v Kazini, II. nadstropje. Prijave zaključimo dne 30. oktobra 1940. — Uprava pododboru.

Ali je 35 kg saharina zgorelo v lokomotivi

O tem razpravlja mariborsko okrožno sodišče

Maribor, 24. oktobra 1940.

Pred sodniki v Mariboru se dostikrat obravnavajo zanimivi dogodki iz tihotapskega življenja, ki ponavadi pridejo na dan, kadar se tihotapec med seboj spreje. Večina takih in še zanimivejših dogodkov seveda ne pride v javnost, ker imajo ponavadi prizadeti preveč kosmato vest ter se raje pobotajo, ali pa sami poravnajo take medsebojne račune.

Pri današnjem dopoldanskim razpravi se je obravnaval tak dogodek iz skrivnostnega tihotapskega življenja. Na zatožni klopi je prišel 45letni železniški kurjač Franc Remer iz Maribora. Drž. pravnik ga je na podlagi ovadbe, katero je podal Franc Glazer iz Studencev, obtožil zaradi prevare. Glazer je znan tihotapec, ki je imel že velikokrat opravka z oblastmi. Prijavi je Remerja, da mu je poveril 14.000 din, katere mu je Glazer izročil, da mu nabavi tihotapsko robo v Nemčiji.

Glazer zatrjuje, da je pregovoril Remerja, da bo zanj kupil v Pliberku 35 kg saharina. V ta namen mu je prinesel 14.000 din. Obljubil je Remerju za to uslugo 25 din provizije pri kilogramu. Saharin naj mu vrže pri prvem cestnem prehodu v Studenec iz vlaka, kjer bo Glazer že čakal. Obenem sta se pa domenila, da lahko Re-

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura v C°	na jutranjem jutranjem	Relativna vlažnost	Veter (smer, jakost)	Pada-vine (mm)	Vrsta
Ljubljana	750,7	14,4	9,7	95	10	0	18,1	dež
Maribor	752,5	12,4	8,0	90	10	0	—	—
Zagreb	757,8	15,0	7,0	90	10	NE ₁	—	—
Belgrad	760,0	16,0	7,0	80	8	NE ₂	—	—
Sarajevo	760,3	19,0	5,0	80	5	0	—	—
Vis	757,9	18,0	12,0	90	10	SE ₁	—	—
Split	757,3	20,0	13,0	80	6	ENE ₂	30,0	dež
Kumbor	757,0	21,0	16,0	80	10	SE ₂	7,0	dež
Rab	757,9	17,0	12,0	90	10	SE ₁	6,0	dež
Dubrovnik	757,3	20,0	15,0	80	10	SE ₁	3,0	dež

Vremenska napoved: Oblačno, od časa do časa bo deževalo.

Koledar

Danes, petek, 25. oktobra: Veselko, Krispin.
Sobota, 26. oktobra: Demetrij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

Uprava Narodnega gledališča želi kupiti večje število dobro ohranjenih frakov (kompletov oblek). Ponudniki naj naslovijo svoje ponudbe na ekonomat Narodnega gledališča v Ljubljani, Drama.

Razstava kluba »Neodvisnih« v Jakopičevem paviljonu je vsak dan odprta od 9 do 18.

Klavirski koncert v veliki Filharmonični dvorani. V ponedeljek 28. t. m. bo nastopil v naši koncertni dvorani zopet slavni ruski pianist Nikita Magalov. Čeprav razmeroma mlad (rojen je bil leta 1912 v Petrogradu) je s svojimi koncerti nastopil v vseh najvažnejših evropskih kulturnih centrih. Povsod je dobil najslajnejše kritike in imenujejo ga pianista našega večjega talenta, njegovo tehniko pa označujejo z brilantno. Pravijo, da je eden največjih evropskih pianistov. Tako svetovni kritiki. Kdor se spominja njegovega lanskega koncerta tik pred Božičem v Ljubljani, bo to v celoti potrdil. Zato opozarjamo na njegov koncert, ki bo kakor že omenjeno, prihodnji ponedeljek. Vstopnice v Knjižarni Glasbene Matice.

IV. prosvetni večer bo danes ob 3 zvečer v frančiškanski dvorani. Na sporedu je kratka zgodovina mrtvaških plesov, nato pa se uprizori »Mrtvaški ples« duhovna igra v 11 dogodkih. Jezik sam je tako blagodejen in tako popoln, kakor ga more ustvariti le pisatelj Sovre. — Vsebina igre je primerna sedanjemu času in nam slika v 11 dogodkih, kakšno oblast ima smrt nad človeškim življenjem. Ker sodelujejo naši najboljši diletanški igralci, zato bo igra brez dvoma ustrezala. Cenjeno občinstvo vljudno vabimo na to predstavo. Ker je čisti dobiček namenjen za Slovenski dom, prispevamo k tej zgradbi s tem, da kupimo vstopnice, ki so v predprodaji pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva c. 7 in v trgovini Šiligozi na voglu Frančiškanske ulice.

Gledališče

Drama: Začetek ob 20.

Petek, 25. oktobra ob 15: »Romeo in Julija«. Dijaska predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Sobota, 26. oktobra: »Skrivnice«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 27. oktobra ob 15: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Romeo in Julija«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 28. oktobra: Zaprt.

Torek, 29. oktobra: »Tekma«. Red Premierski.

Opera: Začetek ob 20.

Petek, 25. oktobra: »Figarova svatba«. Red Premierski. Debut gđne. Kušejeve.

Sobota, 26. oktobra: »Traviata«. Izven. Cost-

vanje Vanje Leventove.

Mariborsko gledališče

Petek, 25. oktobra: Zaprt.

Sobota, 26. oktobra, ob 20: »Nenavaden človek« Red A.

Nedelja, 27. oktobra, ob 15. uri: »Vdova Rosinka«. Znižane cene. Ob 20: »Nenavaden človek«.

Kdor na novo naroči »Slovenski dom«

dobi »Slovenčev koledar« za 10.— din

Za nenaročnike stane »Slovenčev koledar« 28.— din.

Naročite koledar čimprej! Naročite oglase v »Slov. dom«!

Prednaročila sprejemamo samo do 1. novembra 1940.

Skupina nemških otrok na poti iz Besarabije v domovino. Nemce prepeljavajo po Donavi do Belgrada, odkoder so zanje organizirali posebne vlake, s katerimi se vozijo preko Zagreba in Maribora v Nemčijo, največini na Koroško in Zgornjo Štajersko. Slika kaže nemške otroke v belgrajskem taborišču, ko se jugoslovanske Nemke z njimi igrajo.

Popolna izdaja Tolstojevih »Zbranih spisov«

Za 30 letnico Tolstojeve smrti bo Ruska Akademija izdala vsa njegova dela ter nekaj doslej še neznanih njegovih pisem in rokopisov

Prihodnji mesec bo poteklo že trideset let, odkar je umrl eden največjih ruskih književnikov, Lev Tolstoj. Rusi, ki jim je kaj do tega, da jih svet smatra za kulturni narod in prizna njihovim pisateljem in pesnikom tisto veličino, ki jo zaslužijo, so ponosni na svojega velikega Tolstoja. Zato nočejo nanj pozabiti ob tridesetletnici njegove smrti, pač pa počastiti spomin nanj s primernimi proslavami, vsaj v kolikor jim sedanjí red v Sovjetski Rusiji to dovoljuje.

Te dni je prišlo iz Moskve uradno poročilo, ki pravi, da bo ob priliki 30-letnice Leva Tolstoja izšel 35. zvezek njegovih Zbranih del, ki bodo popolne. Izdala jih bo Ruska Akademija. Zbrana dela Leva Tolstoja bodo obsegala 89 knjig, razen tega pa še šest knjig s popolno bibliografijo in kazalom.

Drobne od vsepovsod

Lepo zbirko dobro ohranjenih okamenelih žuželk iz terciarne dobe si je nabavil paleontološki zavod v Moskvi. Zbirka šteje 796 žuželk, med katerimi je nekaj tudi takšnih, ki jih dozdaj še nismo poznali.

Ameriški farmerji letos niso mogli izvoziti 19.500 vreč bele moke zaradi tega, ker niso imeli na razpolago dovolj ladij, tako pravi nemški poročevalec iz New Yorka. Pravi tudi, da se je Urad za kmetijstvo odločil, da bo tudi letos do konca leta podpiral farmerje pri prodaji njihove pšenice in moke, prav tako pa tudi pridelovalce bombaža.

Nekaj članov newyorške gasilske organizacije bo te dni odpotovalo v London, kjer se bodo seznanili z angleškim načinom gašenja požarov. Seznanili se bodo tudi z delom prostovoljnih gasilskih organizacij.

Na kraju, kjer so pred nedavnim Turki odkrili nove petrolejske vrelce, nameravajo že prihodnje leto zgraditi rafinerije. To je v Ramadagju. V ta namen so baje v Carigradu že naročili potrebne naprave.

V bližini velikega portugalskega pristaniškega mesta Porto je te dni izbruhnil požar v nekem benediktinskem samostanu, ki je bil zgrajen že v desetem stoletju. Ogenj je nastal tako nenadno, da njegove razširitve niso mogli več preprečiti. Samostan je akoro ves pogorel in so uničene tudi ekoro vse njegove dragocenosti.

Možje, ki so pripravili izdajo celotnih del Leva Tolstoja, pa so našli, kakor poročajo zdaj iz Moskve, tudi mnogo takšnih Tolstojevih rokopisov in pisem, ki doslej še niso bila znana. Med drugim so našli baje tudi dozdaj še neobjavljeno varieto velikega Tolstojevskega romana »Vojna in mir«. V popolni izdaji bodo nekatera dela Leva Tolstoja objavljena v celotnem besedilu, kakor na primer »Hadži Murat«, čigar 12. poglavje leta 1912 ni izšlo, prav tako pa tudi celotno besedilo romana »Vstajenje«, ki prvotno tudi ni bilo obelodanjeno v tistem obsegu, kakor si ga je zamislil veliki mojster Tolstoj.

Popolna izdaja Tolstojevih del obsega tudi pisateljev dnevnik in njegove študije, med drugimi tudi razpravo o velikem nemškem pesniku Goetheju ter neko, prav tako dozdaj še neznan razpravo o slovitim dramatikom Shakespearju.

Serijo novih, tako imenovanih »Nansenovih znamk« so dali zdaj v promet na Norveškem, prejšnje pa so vzeli iz prometa. Nove znamke so nekoliko dražje, kakor pa so bile prejšnje. Za višjo poštno tarifo so se odločili zaradi tega, da bi na ta način dobili spet nekaj denarja, ki ga bodo namenili za podporo revnejšim slojem.

Zdravstveno stanje danskega prestolonaslednika, ki se je moral zaradi bolezni na črevesju podvreči operaciji, je zadovoljivo. Operiran je bil pred nekaj dnevi in je operacija trajala le 25 minut. Prestolonaslednik leži v neki kodanjski bolnišnici in bo ostal v njej 8 do 10 dni.

V bližini Lyona vrtajo nov železniški prodor. Pri takšnih delih se težko kdaj zgodi, da se ne bi pripetila kakšna težja nesreča. Tako je tudi ta zahtevala te dni nekaj žrtv. Nepričakovano je eksplodirala mina, ki je ubila tri delavce, druge tri pa težje ranila.

Nov botanični vrt na bregu ruske reke Dnjeper bodo v kratkem začeli graditi, kakor poročajo iz Kijeva. Vrt bo meril 117 hektarov.

Pri svojih sistematičnih preiskavah so policisti in legionarji našli velike zaloge skritih živil. Samo v Jašiju so našli nekaj vagonov fižola, in sicer pri judovskih trgovcih. Pri nekem bukarštanskem Judu so našli 25 kg suhega zlata.

Norveško trgovsko brodovje ima zdaj 4.85 milijonov bto registrskih ton. V zadnjih desetih letih se je njena tonaža potrojila.

Francija v boju s pomanjkanjem in draginjo

»Uradi za pravično razdelitev ljudske hrane in živinske krme«

Vprašanje preskrbe prebivalstva z vsem potrebnim, zlasti najnujnejšim, je menda danes povsod v Evropi stopilo precej v ospredje. Povsod pa to vprašanje rešujejo na svoj način, kakor pač najbolje ustreza razmeram v posameznih državah, ali kakor se pač tišim, ki jim je zaupana ta skrb, zdi še najboljše. Poglejmo, kako je v tem oziru v sedanjí Franciji.

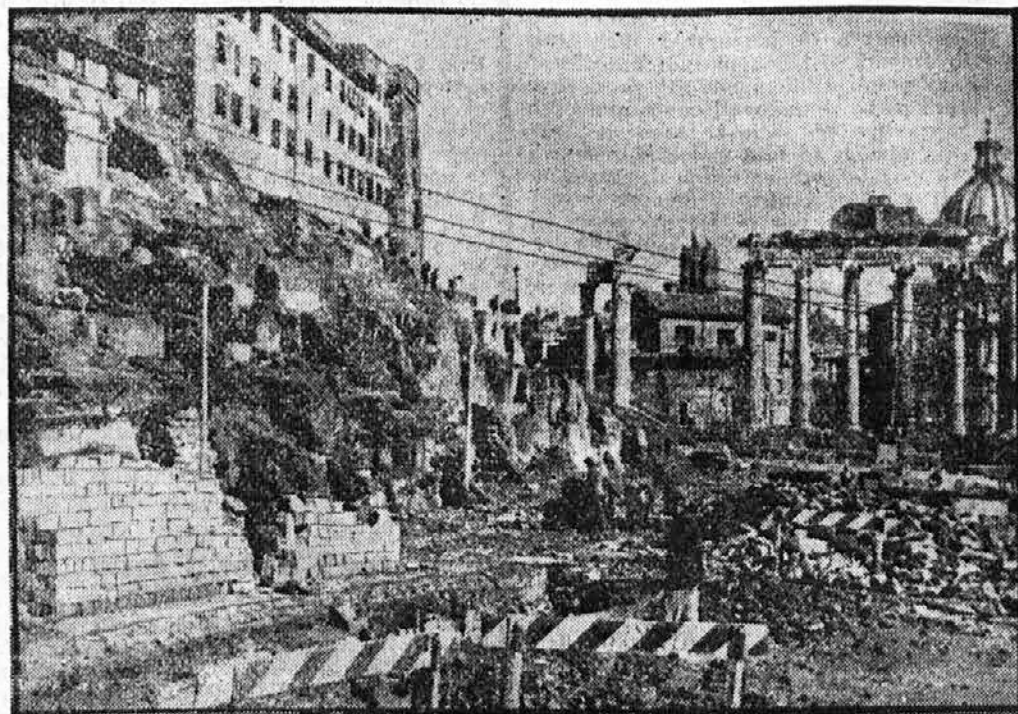
Da bi francoska vlada olajšala preskrbo prebivalstva s potrebnimi živili in drugimi nujnimi stvarmi, kakor tudi, da bi olajšala nabavo krme za živino, napoveduje ustanovitev posebnih uradov, ki so jim dali ime »Uradi za pravično razdelitev ljudske hrane in živinske krme«. Ti uradi pa ne bodo o vsem odločali čisto sami, pač pa jim bodo dodeljeni še posebni posvetovalni odbori, ki jih bo postavljala vlada in ki bodo vanje prišli zastopniki kmetijskih organizacij, trgovcev in industrijalcev. Uradi bodo pristojni za ureditev vseh trgovskih prenosov v zvezi s kmečkimi pridelki. Med drugim bodo lahko prisilili proizvajalce na debelo, da bodo morali svoje pridelke in izdelke prodajati določenim kupcem in sicer tudi po predpisani ceni, s čimer bo omejen tudi njihov zaslužek. Vsak posamezni »urad za pravično razdelitev ljudske hrane in živinske krme« bo pobiral takse pri posameznih trgovskih prenosih. Iz dohodkov teh pristojbin pa bodo uradi krili stroške za svojo upravo.

To novost, ki jo je vsilila sedanja vojna, bodo na Francoskem uvedli postopno za vse najvažnejše življenjske potrebščine, v kolikor je za nekatere še niso. Poročajo, da bosta prišla prva na vrsto krompir in zelenjava.

Kakor se iz gornjega vidi, se ti francoski »Uradi za pravično razdelitev ljudske hrane in živinske krme« v bistvu dosti ne razlikujejo od podobnih uradov v drugih državah, na primer od našega banovinskega prehranjevalnega urada. Vsaj namen je isti: Zagotoviti pravočasno zadostne količine ljudske hrane in jo na pravičen način razdeliti med ljudstvo, pri čemer bi prišli prvi na vrsto tisti, ki so najpotrebnejši in ki nimajo toliko denarja, da bi se s predragimi živili mogli sami vsaj za silo založiti.

Najdaljša cesta na evropskem severu

Norveška je tista dežela, ki se danes lahko po naša s tem, da ima najdaljšo cesto v vsej severni Evropi. Cesta je speljana med Mosjenom in Kirkenesom ob obali Barentskega morja, ki se razprostira med Spitzbergi in Novo Zemljo. Dolga je 1.500 kilometrov. Gradilo jo je 8.300 norveških delavcev pod vodstvom nemških inženirjev samo štiri mesece.

Nove izkopanine v večnem mestu. V Rimu so zdaj odkopali tudi starodavno cesto »Clivio Capitolino«, podaljšek »Svete ceste«, ki je vodila od znane »Via Appia« na rimski Kapitol.

Za igralce same ne velja pripomba: Mladini prepovedano!

V prejšnjih časih, ko so Poljaki živeli v svoji svobodni državi in je bila Varšava ponosna prestolnica 35 milijonskega naroda, so Poljaki, vsaj varšavska gospoda, radi zahajali v tamkajšnjo opero k plesnim predstavam, posebno takrat, kadar je bil na sporedu ples slovit poljske plesalke mlade Hanke Karwowske. Proslavila se je bila zlasti tedaj, ko je nastopala v filmu, ki prikazuje življenje plesalk. Igrala je glavno vlogo. Filma sicer niso izdelali v Varšavi, pač pa so ga tam pozneje predvajali. Karwowska je bila tedaj že spet v Varšavi in se je namenila, da bo tudi ona šla gledat svoj film. Doživela pa je neljubo presenečenje, ko ji pri blagajni niso hoteli dati vstopnice, kajti film je bil mladini prepovedan. Dejali so ji, da je še premlada, da bi gledala take filme, ki so namenjeni samo odraslim. Dosti je imela mlada plesalka opravka, preden je dokazala, da igra vprav ona glavno vlogo v tem filmu. Nazadnje so se pri blagajni le prepričali, da jih noče goljufati in so ji dovolili, da je šla pogledat svoj film, pri katerem se pač ni mogla pohujšati.

V Parizu je začel izhajati nov dnevnik pod naslovom »Le cri du peuple« (Glas naroda). Ravnatelj tega lista je predsednik francoske Narodne banke Jacques Doriot.

Program radio Ljubljana

Sobota, 26. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Malo za šalo, malo za res, malo za petje in malo za ples! (Pisan reproduciran koncert) — 14 Poročila — 17 Otroška ura: Striček Matijček kramljajih prepeva — 17.30 Veselje v gozdu (plošče) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra rad. ork. — 18.40 Suedski prekop (g. Viktor Pirnat) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac ura — 19.40 Za uho in za peto (plošče) — 20 Zunanjepolitični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar) — 2 — »Pod drobnogledom«. — Vrsta satiričnih prizorov. Spisal Jože Vomberger, izvajajo člani Radijske igralne družine — 22 Napovedi — 22.15 Za vesel konec tedna (rad. ork.).

Drugi programi

Petek, 25. oktobra. Belgrad: 20.15 Mozart — Liszt — Zagreb: 20 Tamburice — Bratislava: 19.30 Puccinijeva »Tosca« — Praga: 19.25 Trdvyje skladbe — Sofija: 19.50 Opera — Bern: 21 Svicarski skladatelji — Stockholm: 20.30 Lahka glasba — Rim-Turin-Florenca: 21.10 Cimbale — Sottens: 20.35 Mozartove skladbe.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m): 2.30 in 3.50 Poročila v slovenščini.

James Hilton:

Zbogom mr. Chips

Ko sta prišla v sobo, je Chips dejal fantičku: »Nalij vodo za čaj. Saj znaš?«
Fant je potrdil, snel čajnik iznad ognja in nalil kropa v vrč. Potem je moral sesti, stari profesor pa mu je natočil čaja, mu naložil vanj sladkorja, mu odrezal ogromen kos potice in ga silil, naj je in pije. Ko sta sedla, ga je začel izpraševati:
»Ti si torej nov študent. Kako se pišeš?«
»Colley«
»Peter Colley?«
»Da, gospod!«
»Poznal sem tvojega očeta.«
»Da, moj oče in ded sta bila tudi tukaj v šoli.«
»Vzemij čaj, pa pridi sem do kamina. Kako ti ugaja Brookfield?«
»Oh, strašno je velik.«
»Ti bo že ugajal, ko se boš privadil. Niti na pol tako strašno ni, kakor se zdi prvi dan. Ali se bojiš Brookfielda?«
»Malo se ga bojim.«
»Tudi jaz sem se ga v začetku bal, toda to je bilo že kdaj. Natančno pred tri in šestdesetimi leti. Povej mi, kaj dela tvoja mati?«
»Ona je... ugajala bi vam, Mama je tako fletna. Rada se šali. Morate naju kdaj obiskati.«
»Dobro je imeti mater, ki se rada šali. Poznam tvoj dom. Bil sem pri vas neko jesen, ko se je ospalo listje...«
»Utihi! Je in se zamislil. Tedaj je pozvonilo. Stari učitelj je plaval pokoncu:
»Zvonil! Bojim se, da boš moral iti. Nič se ne boj. Pojdi lepo mimo učitelja in povej svoje ime.«
»Ne bojim se. Šola se mi po tem izbornem času ne zdi več tako strašna.«
»Pridi spet kaj kmalu, Colley! Ne bom te spremil, malo sem truden!«

Fant je snel čajnik z ognja in nalil kropa v vrč.

Ta trudnost ni Chipsa več pustila. Ko je fant odhajal, se mu je profesor nasmehnil, potem pa je zadremal.

V snu so se mu podile po glavi slike brez zveze: fantiči, ki hodijo mimo njega in mu pripovedujejo imena po abecedi... Maks Staefel ga vabi v Avstrijo... megla se dviga in zastira Tirolsko dolino... glas dekleta skozi meglo »Halooo!«... poljubili ste me... Kati, Kati... ti si zlat in skromen... sreča pred kaminom... smrt, samota... spet fantje, šola, vojna, mir... tenak fantovski glas, mladi Colley, Petrov sin, ki pravi: »Zbogom, mister Chips!«

Chips ni od tega večera več vstal. Njegova pot se je nagnila h koncu. Dneve in dneve je ležal v ometi, v kateri so se mu neprenehoma prikazovale slike iz mirnega, pa vendar tako polnega življenja.

Neko popoldne se je prebudil in slišal ob postelji glas:

»Ubogi Chips, moral je biti kaj osamljen vse svoje življenje.«

Chips je poslušal dalje in uganil, da stojita ob postelji ravnatelj Marsham in dr. Merival, ki je odgovarjal:

»Ni bil zmeraj sam. Kaj ne veste, da je bil oženjen? Seveda žena mu je že davno umrla.«

»Škoda, škoda, da ni imel otrok!«

Zdaj je Chips dejal s slabim glasom:

»Kaj govorita o meni?«

»Nič, nič, Chips. Vprašala sva samo, kdaj se boste prebudili.«

»Toda jaz sem vaju slišal. Govorila sta o meni in obžalovala, da nimam otrok, kaj ne? Motita se, imam tisoče, tisoče otrok, vsi so bili moji fantje, vsi so moji fantje še danes...«

Vzpel se je v postelji in jih zagledal, kako so spet šli mimo njega. Vsakega je prepoznal od nešteti tisočev, kar jih je imel pri sebi v tri in šestdesetih letih šole. Vsi so bili še vedno njegovi. Odhajali so na vse strani Anglije, da ji bodo ohranjali stari obraz in staro silo. To so bili njegovi otroci, ki so mu to zadnje uro mahali z roko in ga pozdravljali:

»Zbogom, mister Chips!«

Tudi Chips je skušal zamahniti z roko svojim tisočem, pa ni mogel več. Padel je na blazine.

Dr. Merival je stopil k postelji in mu nalahko zaprl oči.

Konec.